

BORGATTI, STEPHEN P. *ANTHROPAC 4.0*.
COLUMBIA: ANALYTIC TECHNOLOGIES,
1992.

Ángel Martínez Hernácz

L'*ANTHROPAC 4.0* és un programa informàtic aplicat a l'anàlisi de dominis culturals i altres dades etnogràfiques. Encara que ha estat creat per Borgatti, en la seva elaboració han col·laborat altres experts en tècniques d'investigació etnogràfica com Bert Pelto, Martin Everett, Lin Freeman o Kim Romney. És un *software* que, a més a més, perfecciona algunes de les eines i processos de versions anteriors com l'*ANTHROPAC 3.23*. Encara que —tot s'ha de dir— a la nova versió s'han eliminat algunes funcions i anàlisis rellevants com el disseny de qüestionaris de xarxes socials, el model d'endogàmia de Romney i Strauss o l'anàlisi log-lineal. Així i tot, el programa en qüestió manté i perfecciona gran part de les funcions de les versions inicials. De fet, és un programa de gran utilitat per crear qüestionaris etnogràfics, sistematitzar els resultats dels qüestionaris, efectuar anàlisis estadístiques univariades, bivariades i multivariades, posar a prova hipòtesis i comparar xarxes tipus o ideals amb xarxes factuais.

L'*ANTHROPAC* permet dissenyar qüestionaris de similitud/distància entre categories (triades) i de jerarquies (*ratings/rankings* i comparació de parelles d'ítems)¹⁵. El sub-apartat més complet és sens dubte el de triades, ja que estan disponibles no

15. Una bona i breu introducció sobre aquest tipus de tècniques es pot trobar al llibret de Susan C. Weller i A. Kimball Romney titulat *Systematic Data Collection* i publicat a Sage.

només models aleatoris senzills, sinó també el que s'ha anomenat dissenys BIB (*Balanced Incomplete Blocks Designs*) que permeten introduir models fiables (Λ 1, 2,3 i 4) sense esgotar la màxima combinatòria possible entre tres tipus d'ítems.

Els autors de l'*ANTHROPAC* aconsellen iniciar l'estudi dels dominis culturals mitjançant la tècnica dels llistats lliures (*freelists*). Aquest procediment ha estat ja suggerit per altres autors com D'Andrade, Weller i Romney. A partir d'una pregunta determinada com: quines drogues coneix vostè?, s'obté un llistat de diferents informants que l'*ANTHROPAC* sistematitza en una taula de freqüències. El programa també ens permet conèixer de forma ràpida els coeficients de reproducibilitat i escalabilitat dels llistats, així com el consens entre els informants mitjançant el *Consensus Modelling* de Romney, Batchelder i Weller. Aquesta última operació permet obtenir un coeficient de pseudo-fiabilitat, saber si existeixen sub-cultures internes en el nostre grup d'informants i conèixer la competència en la resposta de cada un dels informants.

El segon pas en l'anàlisi d'un domini cultural és la recerca de similituds/distàncies entre els diferents ítems. Una opció possible per obtenir mesures de similitud i distància, i aconsellable si el domini cultural involucra molts ítems, és elaborar un exercici de *pilesorts* o agrupacions (senzilles, múltiples o successives). Un altra possibilitat, aconsellable aquesta vegada amb menor nombre d'ítems, és el disseny de qüestionaris de triades. Qualsevol de les dues opcions permet l'anàlisi de les dades amb el *Multidimensional Scaling (MDS)* o el model de raïms. Afortunadament ambdós tipus d'anàlisi estan disponibles a l'*ANTHROPAC*. Les figures 1 i 2 mostren les dues possibilitats a partir d'un exercici sobre drogues fet al curs de doctorat "Tècniques quantitatives" de la URV i on els mateixos antropòlegs van ser també els informants. (*Figura 1 i Figura 2*)

Una de les característiques del *MDS* és el seu caràcter especulatiu. A la figura 1 s'observa, per exemple, unacomposició general on podem hipotetitzar que d'esquerra a dreta s'han

disposat les drogues d'acord amb la seva acceptació social. Aquí la marihuana s'entendria dintre del domini cultural com una mena de droga "pont" entre les legalitzades i les no legalitzades. A més a més, podem pensar que la disposició de la part dreta del gràfic guarda també un cert sentit. A la part superior dreta es disposarien les drogues més clàssiques mentre que a la part inferior dreta les anomenades drogues de disseny. No obstant això, aquestes valoracions no transcendeixen el nivell de les hipòtesis. Ara bé, un dels avantatges de l'*ANTHROPAC* és precisament la de posar a prova hipòtesis mitjançant les tècniques de vector (*ratings/rankings* i comparació de parelles) i aquí entrem en el tercer pas en l'anàlisi de dominis culturals.

L'*ANTHROPAC*, mitjançant el seu subprograma "*PROFIT*" (*Property Fitting*), permet posar a prova diferents hipòtesis sobre l'associació de categories en un domini cultural. Els resultats obtinguts són mostrats tant matemàticament (regressió múltiple i quadrat de la regressió) com gràficament. La Figura 3 ens presenta un exemple de corroboració de la hipòtesi "acceptació social" sobre el domini cultural ja obtingut a la Figura 1. (*Figura 3*)

El subprograma *PROFIT* fa possible que l'etnògraf posi a prova tantes hipòtesis com consideri necessari i, el que és més important, aquesta operació ens permet conèixer dimensions implícites dels dominis culturals dels informants que, d'una altra manera, quedarien subjectes als biaixos interpretatius de l'investigador.

L'*ANTHROPAC* també mostra altres aplicacions interessants com: l'estadística univariada, l'anàlisi de correspondència, l'anàlisi de mesures senzilles de similitud i distància (correlacions i distància euclidiana), la creació i valoració d'escala de Likert i Guttman o la comparació inter-xarxes a partir del test *QAP*. Per altra banda, també s'ha de dir que els manuals de la nova versió estan més elaborats que la documentació provisional que havíem patit els usuaris de versions anteriors. Ara l'*ANTHROPAC* pot considerar-se com una excel·lent eina per a la investigació

etnogràfica. A més a més, és un *software* perfectament compatible amb el programa de xarxes socials que *Analytic Technologies* té al mercat des de fa temps: *UCINET*, i que mereix un comentari apart.

L'*ANTHROPAC* es pot utilitzar amb qualsevol PC amb sistema operatiu *MS-DOS* o *DR-DOS* i pràcticament amb qualsevol *CPU* (8088, 8086, 80286, 80386, 80846, etc.). Només és necessari un mínim de 512Kb de memòria convencional. Es recomana, això sí, tenir co-processador matemàtic.

FIGURA 1
Exemple de Multidimensional Scaling

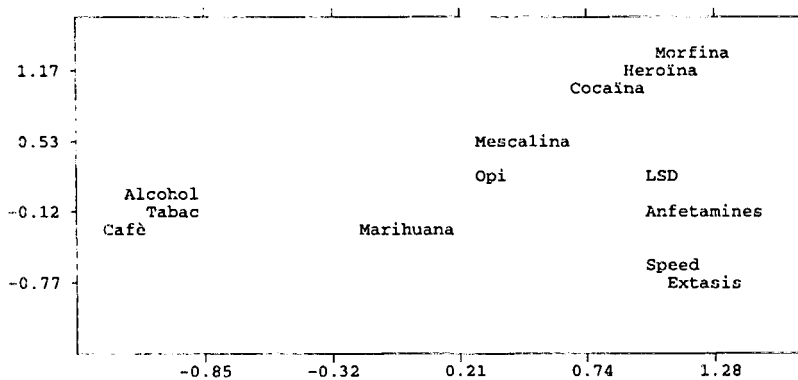

FIGURA 2

Exemple de diagrama de raïms

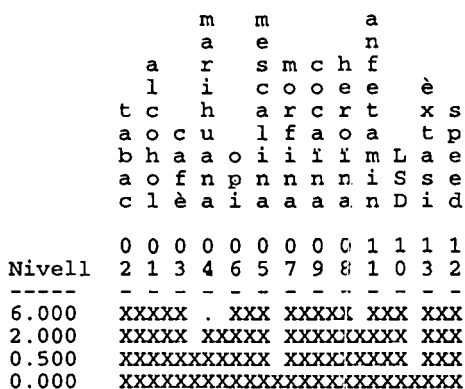

FIGURA 3
MDS i corroboració d'hipòtesi

